

“România Durabilă” (SIPOCA 613)

Valul de cercetare sociologică

RD 36

ODD 09 In Depth

(februarie 2022)

Narativ de sinteză și concluzii

Livrabil

luna martie 2022

A 36-a cercetare sociologică din cadrul proiectului “România Durabilă” SIPOCA 613, cu indicativul RD36, a avut drept scop continuarea măsurării la nivel detaliat, în adâncime („*in depth*”), a opiniei publice privind aspecte din cadrul celui de-al nouălea Obiectiv de Dezvoltare Durabilă din cadrul Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă a României 2030 (SNDDR 2030) – ODD 09 „Industrie, inovație și infrastructură”.

Metodologie

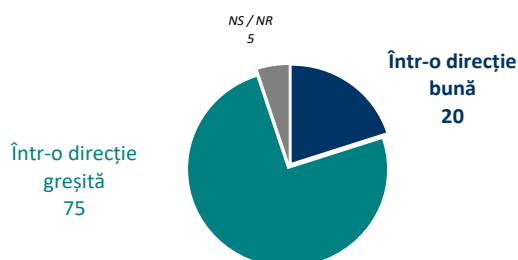
Pe baza structurii obiectivelor de dezvoltare durabilă și a temelor de preocupare instituțională aferente acestora, așa cum sunt ele explicitate în SNDDR 2030 (pp. 37-41), echipa ARDA, împreună cu partenerii din cadrul SGG (DSG și DDD), a operaționalizat o listă de indicatori de opinie publică, pe următoarele teme de interes:

- Estimarea cunoașterii unor inovații/elemente inovative din diverse domenii de activitate;
- Identificarea percepției populare asupra acestor elemente inovative.

1. Climatul social general

Q01 DIRECȚIA LUCRURILOR

Q01. În general, considerați că România în momentul de față se îndreaptă într-o direcție bună sau într-o direcție greșită?



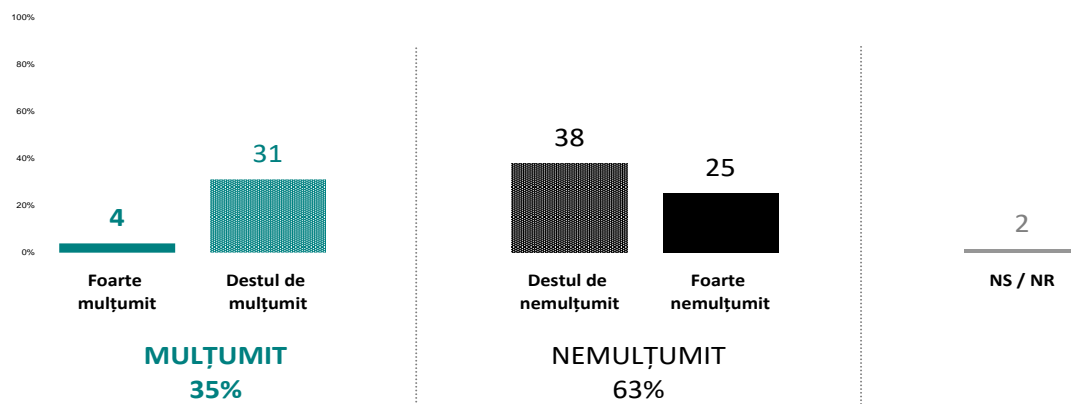
În răspunsurile privitoare la climatul social general din Barometrul RD36 (februarie 2022), climatul social se menține, practic, la aceleași percepții în comparație cu Barometrul precedent. Procentajul celor care consideră că România se îndreaptă într-o direcție greșită este de 75%, iar procentajul celor care cred că România se îndreaptă într-o direcție bună este de 20%.

Războiul din Ucraina influențează negativ climatul social.

Subliniem, în continuare, că starea de spirit generală a oamenilor se reflectă și în aprecierile asupra problemelor sectoriale pe care le analizăm în acest proiect.

2. Percepții asupra inovațiilor

Q02. Cât de mulțumit sau de nemulțumit sunteți de activitatea statului român privind sprijinirea folosirii tehnologiilor noi, inovative (inovații) în viața de zi cu zi a românilor?

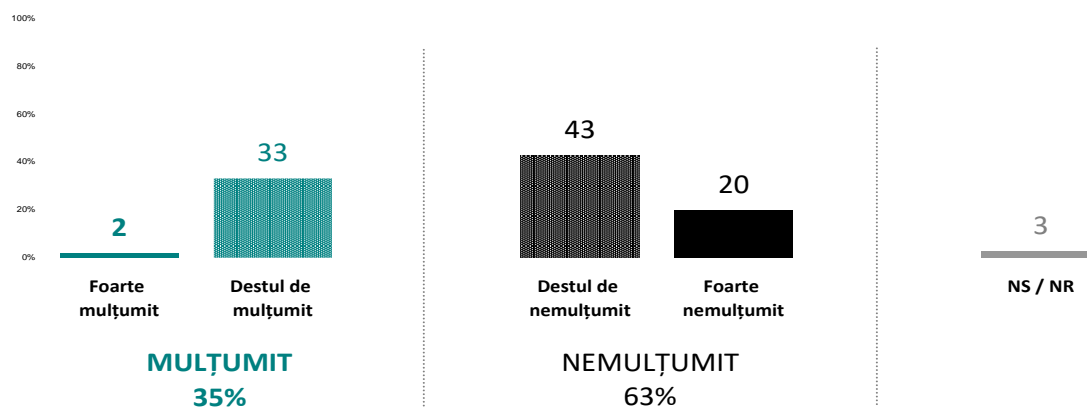


Răspunsurile la această întrebare sunt similare cu cele date la majoritatea întrebărilor de tipul „Cât de mulțumit sau de nemulțumit sunteți de activitatea statului român privind...”, puse în Barometrele anterioare. Circa două treimi dintre respondenți sunt „nemulțumiți” și doar o treime se declară „mulțumiți”, cu observația că „foarte mulțumiți” sunt doar 4%.

La nivelul general al societății românești există o nemulțumire cronică față de guvernare și stat. Regimul comunist a pedalat, cel puțin în ultimii săi 15 ani, pe o iluzorie cursă către „piscurile cele mai înalte de progres și civilizație”, în timp ce viața zilnică a cetățenilor se înrăutățea vizibil. S-a creat astfel o așteptare foarte mare față de noul regim politic, construit după 1990. Așa cum am arătat în primele materiale din acest proiect, de la ODD 01, îmbunătățirea vieții în România, în ultimii 32 de ani, a avut în permanență un ritm mai lent decât creșterea așteptărilor. S-a acumulat, astfel, o frustrare care va persista multă vreme, chiar dacă nivelul de trai va avea, la un moment dat, o creștere susținută care să depășească așteptările.

Până la un punct, este firesc ca, într-o societate oarecare, să existe o pondere semnificativă a cetățenilor nemulțumiți. Dar, într-o societate sănătoasă, procentajul celor nemulțumiți este sub 50%.

Q41. Cât de mulțumit sau de nemulțumit sunteți de activitatea statului român privind susținerea proiectelor inovatoare în societate (activități smart)?



La întrebarea Q41, pusă în finalul chestionarului, distribuția răspunsurilor este, practic, la fel cu cea de la prima întrebare pe subiect, Q02. Diferența între întrebări este că, în timp ce Q02 sondează opinia asupra mediului legislativ pe care îl creează statul pentru folosirea unor inovații deja existente, în cazul Q41 se sugerează că este vorba despre proiecte de inovare încă neimplementate, care vin din partea unor agenți (economici sau civici, culturali etc.) nesubordonați statului. După cum se vede, respondenții au aceeași percepție în ambele cazuri.

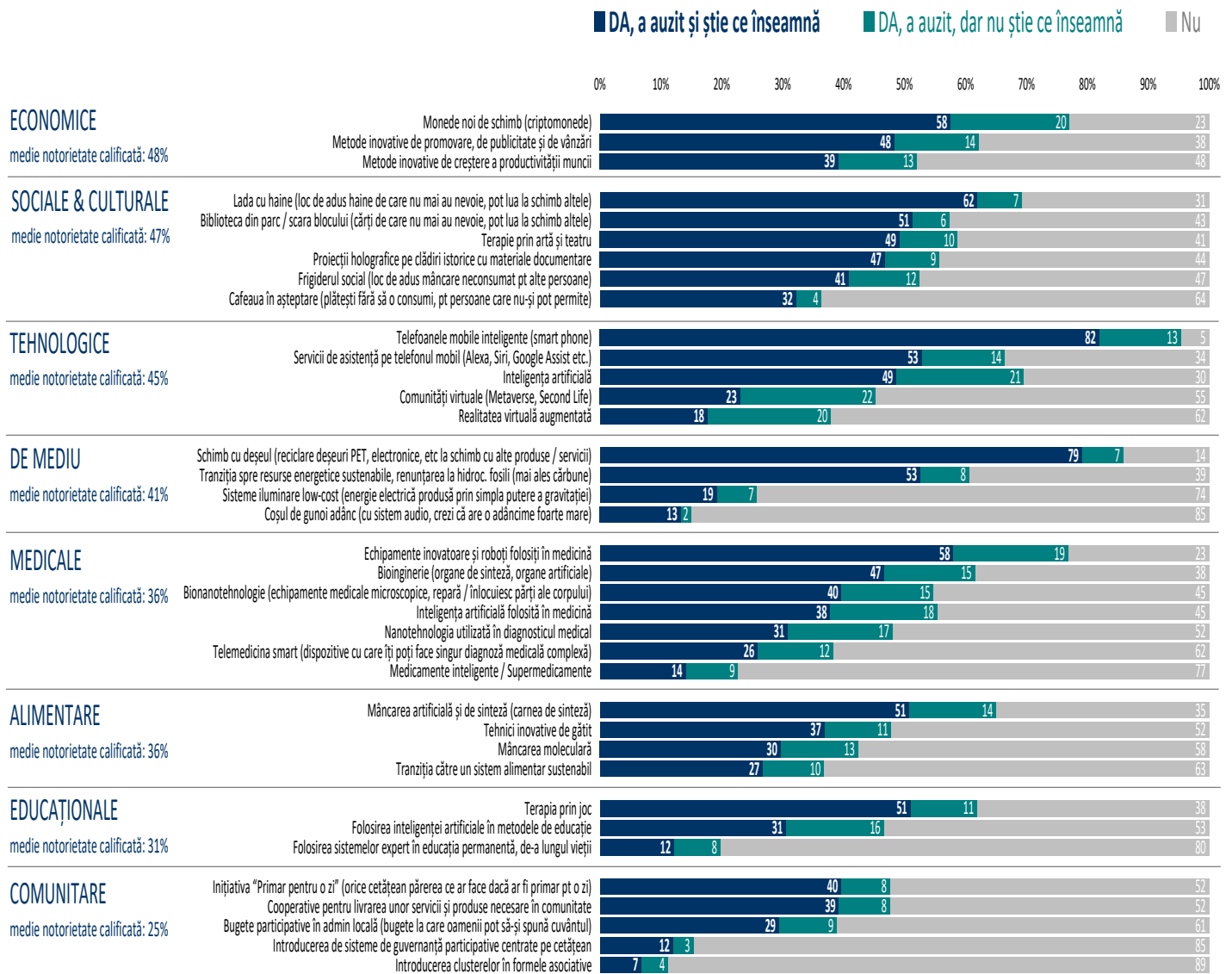
Q03-Q07 și Q09-Q40, A

Secțiunea A a acestor pachete de întrebări sondează notorietatea unor elemente inovative apărute în ultimii ani, în diverse sectoare de activitate ale societății.

Vom discuta cele două diagrame sintetice – cel pe domenii specifice și, respectiv, cel al ierarhiei generale.

Q03 ... Q07, Q09 ... Q40 Dvs. personal ați auzit sau nu de aceste inovații?

A NOTORIETATE. IERARHIE DUPĂ TIPURILE DE INVENȚII



După cum se vede, în diagrama de mai sus, domeniile de activitate sunt ierarhizate în ordinea „mediei notorietății calificate” a elementelor inovative enunțate. Desigur, această ierarhie este relativă deoarece la unele domenii avem mai multe elemente puse în discuție, iar la altele mai puține. În plus, este clar că elementele inovative nu sunt, toate, la fel de exact definite.

Se desprind, însă, câteva concluzii importante.



Prima este că, în toate domeniile, media notorietății nu depășește 50%, cu alte cuvinte, românii nu sunt familiarizați cu foarte multe dintre inovațiile din lumea contemporană. Având în vedere că televiziunea, rețelele sociale și internetul sunt înalt accesibile (și accesate) în România, putem trage concluzia că românii tratează cu o oarecare prudență sau lipsă de interes multe elemente de inovare.

A doua observație importantă este că, paradoxal poate, domeniile cele mai apropiate de viața personală a individului – medicina, educația, alimentația, comunitatea – au scorurile cele mai mici în notorietatea elementelor inovative. Este însă greu de spus dacă este vorba despre lipsa de informare, conservatorism, *stricto sensu*, sau despre o evaluare rațională între costuri și beneficii. După cum vom observa în continuare, necunoașterea (lipsa notorietății) nu înseamnă automat o respingere a unor inovații.

Q03 ... Q07, Q09 ... Q40 Dvs. personal ați auzit sau nu de aceste inovații?

A NOTORIETATE. IERARHIE GENERALĂ

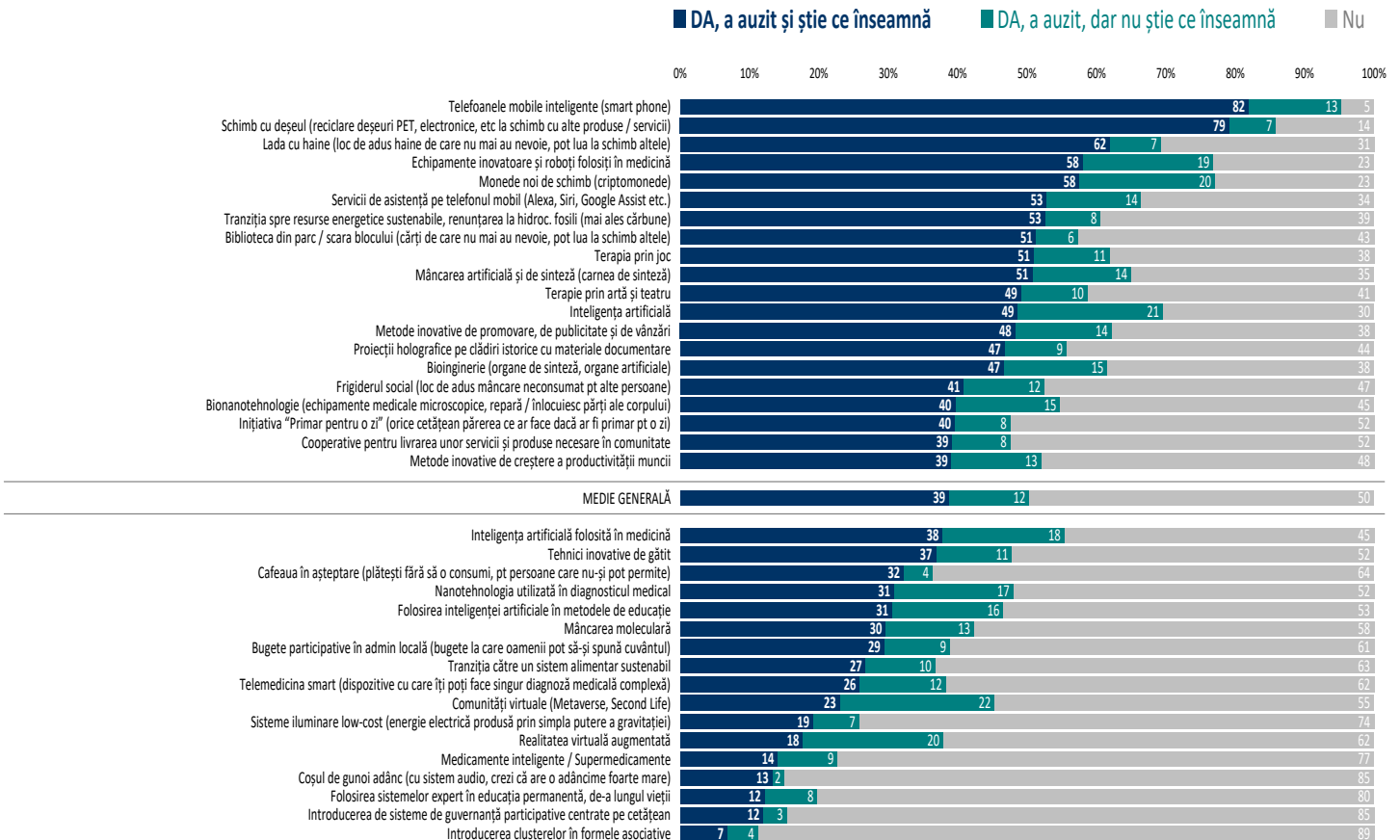


Diagrama sintetică întărește cele spuse mai sus. Notorietatea medie se situează la 39% și, împreună cu cei care „au auzit, dar nu știu ce înseamnă”, ajunge doar la 51%.

Elementele de inovație cele mai cunoscute sunt cele care pot fi folosite individual și aduc un beneficiu direct utilizatorului: telefoanele inteligente și reciclarea deșeurilor la schimb (îndeosebi electrocasnice). La acestea se adaugă aplicațiile pe telefonul mobil, „lada cu haine”, foarte probabil asociată cu sistemele „second hand”, criptomonede, echipamentele care produc energie din surse neconvenționale.

La polul opus, în afara unor gadget-uri sau aplicații tehnologice de nișă, se observă acele elemente care presupun o organizare colectivă – cluster în

formele asociative, sisteme de guvernare participative, sistemele expert de educație permanentă etc.

Avem de-a face, foarte probabil, și cu o reticență a românilor față de „colectivism”, dar și cu lipsa unor exemple mediatizate.

Q03-Q07 și Q09-Q40, B

Secțiunea B a acestor pachete de întrebări sondează percepțiile asupra influenței elementelor inovatoare în viața personală. De fapt, în această secțiune se sondează favorabilitatea respondenților față de respectivele inovații.

Este important să atragem atenția că procentajele prezentate în diagramele din secțiunea B a acestor pachete de întrebări se referă doar la cei care, la secțiunea A, au răspuns că „au auzit și știu ce înseamnă” despre inovațiile prezentate în chestionar.

Vom analiza cele două diagrame sintetice: ierarhizarea după domeniile de activitate și ierarhia generală.

Ca și în cazul măsurării notorietății, aceste ierarhii sunt relativă deoarece la unele domenii avem mai multe elemente puse în discuție, iar la altele mai puține. În plus, este clar că elementele inovative nu sunt, toate, la fel de exact definite.

Q03 ... Q07, Q09 ... Q40 Cum credeți că vă influențează Dvs. personal viața această nouă inovație?

B OPINIE. IERARHIE DUPĂ TIPURILE DE INVENȚII

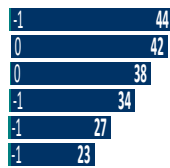
■ Îmi influențează viața ÎN RĂU,
nu sunt de acord cu această inovație

■ Îmi influențează viața ÎN BINE,
mă ajută, sunt de acord cu această inovație

-100% -90% -80% -70% -60% -50% -40% -30% -20% -10% 0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

SOCIALE & CULTURALE

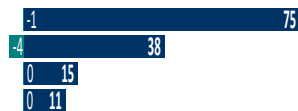
medie opinie netă: 34%



Lada cu haine (locul unde oamenii pot aduce haine de care nu mai au nevoie și să poată lua la schimb altele)
Biblioteca din parc sau din scara blocului (locul unde oamenii pot aduce cărți de care nu mai au nevoie și să poată lua la schimb altele)
Terapie prin artă și teatru
Proiecții holografice pe clădiri istorice cu materiale documentare
Frigiderul social (locul unde oamenii pot aduce mâncarea pe care nu o mai consumă pentru a fi oferită altor persoane)
Cafeaua în așteptare (să plătești cafea fără să consumi, pt a putea fi oferită ulterior unor persoane care nu-și pot permite așa ceva)

DE MEDIU

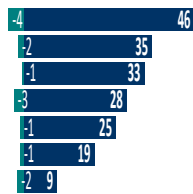
medie opinie netă: 33%



Schimb cu deșeurile (să duci la reciclare deșeurile de tip PET, electronice, etc la schimb cu diverse produse și servicii)
Tranziția către resurse energetice sustenabile, renunțarea la hidrocarburii fosili (îndeosebi la cărbune)
Sisteme de iluminare low-cost ce utilizează producerea energiei electrice prin simpla putere a gravitației
Coșul de gunoi adânc (coș de gunoi cu sistem audio ce te face să crezi că adâncime f mare, îi face curioși pe copiii să arunce gunoi în el)

MEDICALE

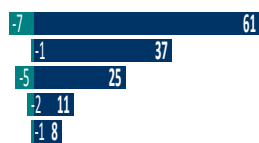
medie opinie netă: 26%



Echipamente inovatoare și roboți folosiți în medicină
Bioinginerie (organe de sinteză, organe artificiale)
Bionanotehnologie (echipamente medicale foarte mici, la nivel microscopic, care repară sau înlocuiesc părți ale corpului)
Inteligența artificială folosită în medicină
Nanotehnologia utilizată în diagnosticul medical
Telemedicina smart (dispozitive cu care îți poți face singur o diagnoză medicală complexă)
Medicamente inteligente / Supermedicamente

TEHNOLOGICE

medie opinie netă: 25%



Telefoanele mobile inteligente (smart phone)
Servicii de asistență pe telefonul mobil (Alexa, Siri, Google Assist etc.)
Inteligența artificială
Comunități virtuale (Metaverse, Second Life)
Realitatea virtuală augmentată

ECONOMICE

medie opinie netă: 22%



Metode inovative de creștere a productivității muncii
Metode inovative de promovare, de publicitate și de vânzări
Monede noi de schimb (criptomonede)

EDUCAȚIONALE

medie opinie netă: 21%



Terapie prin joc
Folosirea inteligenței artificiale în metodele de educație
Folosirea sistemelor expert în educația permanentă, de-a lungul vieții

COMUNITARE

medie opinie netă: 17%



Dezvoltarea de cooperative pentru livrarea unor servicii și produse necesare în comunitate
Folosirea bugetelor participative în administrația locală (bugete la care oamenii au posibilitatea să-și spună cuvântul)
Inițiativa "Primar pentru o zi" (procedura prin care orice cetățean își poate spune părerea ce ar face dacă ar fi primar pentru o zi)
Introducerea de sisteme de guvernare participative centrate pe cetățean
Introducerea clusterelor în formele asociative

ALIMENTARE

medie opinie netă: 2%



Tehnici inovative de gătit
Tranziția către un sistem alimentar sustenabil
Mâncarea moleculară
Mâncarea artificială și de sinteză (carnea de sinteză)



Oarecum surprinzător, cea mai mare favorabilitate medie, 34%, o au inovațiile din domeniul socio-cultural. De aici, rezultă că românii resimt o carență în funcționarea acestui domeniu. Întrucât elementele inovative propuse tratează, în mare parte, discrepanțele sociale, favorabilitatea față de acestea implică și dorința respondenților ca aceste discrepanțe să fie mai bine gestionate la nivel colectiv/instituțional.

În ierarhia favorabilității, foarte aproape de domeniul socio-cultural se află și domeniul mediului (33%). O explicație este că problematica mediului a fost intens mediatizată în ultimii ani, nu numai în România.

Urmează, cu scoruri apropiate ale favorabilității, domeniile medical (26%) și tehnologic (25%), urmate, la oarecare distanță de domeniul economic (22%) și cel educațional (21%).

Să vedem acum ierarhia generală.

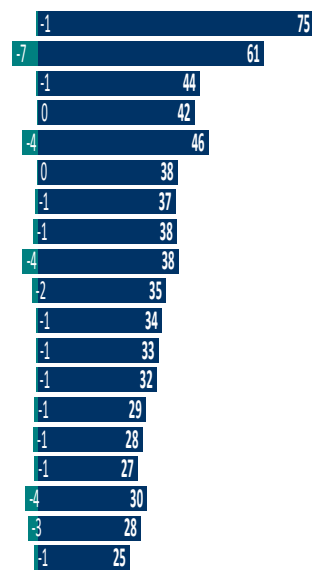
Q03 ... Q07, Q09 ... Q40 Cum credeți că vă influențează Dvs. personal viața această nouă inovație?

B OPINIE. IERARHIE GENERALĂ OPINIE NETĂ

■ Îmi influențează viața ÎN RĂU,
nu sunt de acord cu această inovație

■ Îmi influențează viața ÎN BINE,
mă ajută, sunt de acord cu această inovație

-100% -90% -80% -70% -60% -50% -40% -30% -20% -10% 0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%



Schimb cu deșeurile (să duci la reciclare deșeurile de tip PET, electronice, etc la schimb cu diverse produse și servicii)

Telefoanele mobile inteligente (smart phone)

Lada cu haine (locul unde oamenii pot aduce haine de care nu mai au nevoie și să poată lua la schimb altele)

Biblioteca din parc sau din scara blocului (locul unde oamenii pot aduce cărți de care nu mai au nevoie și să poată lua la schimb altele)

Echipamente inovatoare și roboți folosiți în medicină

Terapie prin artă și teatru

Servicii de asistență pe telefonul mobil (Alexa, Siri, Google Assist etc.)

Terapie prin joc

Tranziția către resurse energetice sustenabile, renunțarea la hidrocarburi fosile (îndeosebi la cărbune)

Bioinginerie (organe de sinteză, organe artificiale)

Proiecții holografice pe clădiri istorice cu materiale documentare

Bionanotehnologie (echipamente medicale foarte mici, la nivel microscopic, care repară sau înlocuiesc părți ale corpului)

Dezvoltarea de cooperative pentru livrarea unor servicii și produse necesare în comunitate

Metode inovative de creștere a productivității muncii

Tehnici inovative de gătit

Frigiderul social (locul unde oamenii pot aduce mâncarea pe care nu o mai consumă pentru a fi oferită altor persoane)

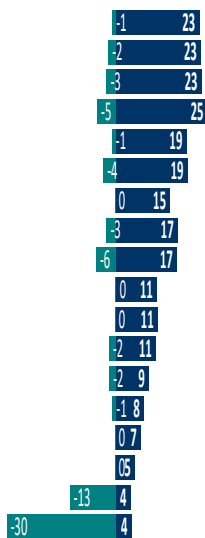
Metode inovative de promovare, de publicitate și de vânzări

Inteligența artificială folosită în medicină

Nanotehnologia utilizată în diagnosticul medical

-3 26

MEDIE GENERALĂ



Cafeaua în așteptare (să plătești cafea fără să consumi, pt a putea fi oferită ulterior unor persoane care nu-și pot permite așa ceva)

Folosirea bugetelor participative în administrația locală (bugete la care oamenii au posibilitatea să-și spună cuvântul)

Inițiativa "Primar pentru o zi" (procedura prin care orice cetățean își poate spune părerea ce ar face dacă ar fi primar pentru o zi)

Inteligența artificială

Telemedicina smart (dispozitive cu care îți poți face singur o diagnoză medicală complexă)

Folosirea inteligenței artificiale în metodele de educație

Sisteme de iluminare low-cost ce utilizează producerea energiei electrice prin simpla putere a gravitației

Tranziția către un sistem alimentar sustenabil

Monede noi de schimb (criptomonede)

Folosirea sistemelor expert în educația permanentă, de-a lungul vieții

Coșul de gunoi adânc (coș de gunoi cu sistem audio ce te face să crezi că adâncime f mare, îi face curioși pe copii să arunce gunoi în el)

Comunități virtuale (Metaverse, Second Life)

Medicamente inteligente / Supermedicamente

Realitatea virtuală augmentată

Introducerea de sisteme de guvernare participative centrate pe cetățean

Introducerea clusterelor în formele asociative

Mâncarea moleculară

Mâncarea artificială și de sinteză (carnea de sinteză)

Pe ultimele locuri se află domeniile comunitar (17%) și alimentar (2%).

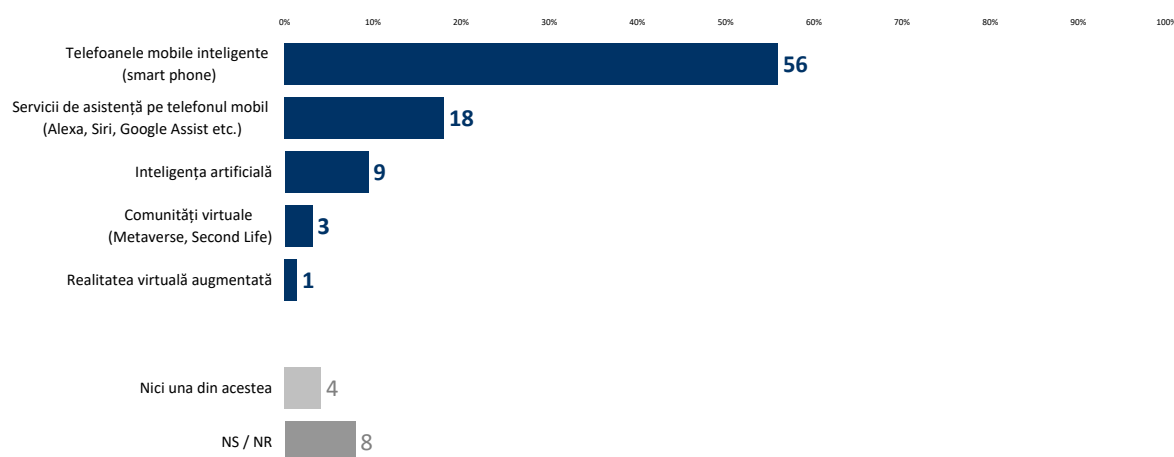


Ceea ce surprinde în această diagramă sunt procentajele foarte mari ale celor care nu pot spune dacă sunt de acord sau nu cu o anumită inovație (matematic, diferența dintre 100 și suma modulelor procentajelor răspunsurilor valide). Cu alte cuvinte, față de majoritatea inovațiilor, oamenii nu au o opinie de tip atitudinal. Doar două dintre inovații (schimbul deșeurilor și telefoanele mobile) au procentaje valide a căror sumă depășește 50%.

Media generală a favorabilității este 26% „de acord (cu inovația)” și 3% „împotriva (inovației)”. Deci, în medie, 71% dintre respondenți nu au o opinie de tip atitudinal.

Pe de altă parte, doar două dintre inovațiile prezentate respondenților au avut un scor net negativ (opinii net nefavorabile): mâncarea moleculară (-9) și mâncarea artificială (-26). Restul inovațiilor au scoruri net pozitive mari. Lipsa unor păreri defavorabile consistente este, însă, mai puțin rezultatul unei aprecieri raționale, cât al lipsei de cunoaștere.

Q08. Care dintre aceste inovații credeți că este cea mai utilă în viața noastră de zi cu zi?



Am lăsat la urmă această întrebare, întrucât, în mentalul colectiv, noțiunea de inovație este legată, în cea mai mare măsură, de domeniul tehnologic.

După cum se vede, peste jumătate dintre respondenți (56%) consideră telefonul inteligent ca inovația emblematică a acestei perioade istorice. Dacă adăugăm aici și serviciile de asistență de pe telefonul mobil (18%), ajungem

la concluzia că aproximativ trei sferturi dintre respondenți sunt dependenți de telefonul inteligent în viața de zi cu zi.

3. Concluzii

- Românii privesc inovația și inovarea cu interes, dar și cu prudență.
- Domeniile cele mai apropiate de viața personală a individului – medicina, educația, alimentația, comunitatea – au scorurile cele mai mici în notorietatea elementelor inovative.
- Necunoașterea (lipsa notorietății) nu înseamnă automat o respingere a unor inovații.
- Elementele de inovație cele mai **cunoscute** sunt cele care pot fi folosite individual și aduc un beneficiu direct utilizatorului: telefoanele inteligente și reciclarea deșeurilor la schimb (îndeosebi electrocasnice). La acestea se adaugă aplicațiile pe telefonul mobil, „lada cu haine”, foarte probabil asociată cu sistemele „second hand”, criptomonede, echipamentele care produc energie din surse neconvenționale.
- La polul opus, în afara unor gadget-uri sau aplicații tehnologice de nișă, se observă acele elemente care presupun o organizare colectivă – clustere în formele asociative, sisteme de guvernare participativă, sistemele expert de educație permanentă etc. Avem de-a face, foarte probabil, și cu o reticență a românilor față de „colectivism”, dar și cu lipsa unor exemple mediatizate.
- Surprinde lipsa de atitudine a respondenților față de cele mai multe dintre elementele inovative puse în discuție. În general, atitudinea dominantă este cea favorabilă, dar, cu două excepții, peste 50% dintre cei chestionați nu pot să aprecieze dacă sunt de acord sau nu cu respectiva inovație, dacă acea inovație este „bună” sau „rea” pentru ei, personal.